

Dva synové (Lk 15,11-32)

Řekl také: "Jeden člověk měl dva syny. Ten mladší řekl otci: 'Otče, dej mi díl majetku, který na mne připadá.' On jim rozdělil své jmění. Po nemnoha dnech mladší syn všechno zpeněžil, odešel do daleké země a tam rozmařilým životem svůj majetek rozházel. A když už všechno utratil, nastal v té zemi veliký hlad a on začal mít nouzi. Šel a uchytil se u jednoho občana té země; ten ho poslal na pole pást vepře. A byl by si chtěl naplnit žaludek slupkami, které žrali vepři, ale ani ty nedostával. Tu šel do sebe a řekl: 'Jak mnoho nádeníků u mého otce má chleba nazbyt, a já tu hynu hladem! Vstanu, půjdu ke svému otci a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě. Nejsem už hoden nazývat se tvým synem; přijmi mne jako jednoho ze svých nádeníků.' Vstal a šel ke svému otci. Když byl ještě daleko, otec ho spatřil a hnut lítostí běžel k němu, objal ho a políbil. Syn mu řekl: 'Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě. Nejsem už hoden nazývat se tvým synem.' Ale otec rozkázal svým služebníkům: 'Přineste ihned nejlepší oděv a oblečte ho; dejte mu na ruku prsten a obuv na nohy. Přiveďte vykrmené tele, zabijte je, hodujme a budme veselí, protože tento můj syn byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen.' A začali se veselit. Starší syn byl právě na poli. Když se vracel a byl už blízko domu, uslyšel hudbu a tanec. Zavolal si jednoho ze služebníků a ptal se ho, co to má znamenat. On mu odpověděl: 'Vrátil se tvůj bratr, a tvůj otec dal zabít vykrmené tele, že ho zase má doma živého a zdravého.' I rozhněval se a nechtěl jít dovnitř. Otec vyšel a domlouval mu. Ale on odpověděl: 'Tolik let už ti sloužím a nikdy jsem neporušil žádný tvůj příkaz; a mě jsi nikdy nedal ani kůzle, abych se poveselil se svými přáteli. Ale když přišel tenhle tvůj syn, který s děvkami prohýřil tvé jmění, dal jsi pro něho zabít vykrmené tele.' On mu řekl: 'Synu, ty jsi stále se mnou a všechno, co mám, je tvé. Ale máme proč se veselit a radovat, poněvadž tento tvůj bratr byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen.'"(CEP)

A to je vše. Samozřejmě příběh ucelený a hodný svého původce - Ježíše i vypravěče - Lukáše. Ale... co vlastně říká? Jednoduchou morální poučku o tom, že Bůh miluje všechny stejně a na jejich skutcích nezáleží? Možná také. V křesťanství byl tento motiv od počátku silný. Pavel píše:

Nikdo totiž nemůže položit jiný základ než ten, který už je položen, a to je Ježíš Kristus. Zda někdo na tomto základu staví ze zlata, stříbra, drahého kamení, či ze dřeva, trávy, slámy - dílo každého vyjde najevo. Ukáže je onen den, neboť se zjeví v ohni; a oheň vyzkouší, jaké je dílo každého člověka. Když jeho dílo vydrží, dostane odměnu. Když mu dílo shoří, utrpí škodu; sám bude sice zachráněn, ale projde ohněm. 1 Kor 3:11 -15 (CEP)

Ve dvanáctém století přišel velký středověký učenec Petr Abaelard s myšlenkou, že to, co Bůh hodnotí nejsou lidské skutky, ale lidské úmysly. I tato teorie je v křesťanstvu dosud velmi živá; a tak můžeme páchat kdejaké zvěrstvo - vůči přírodě a třeba i lidem, jen když je to „s dobrým úmyslem“. Chtěl vskutku Ježíš říci toto? Ne. Naše podobenství například úmysly mladšího bratra ani kohokoliv jiného vůbec nehodnotí: Stalo se tak a tak, učinil to a to. Výsledek jeho jednání ho neuspokojoval, proto se rozhodl vrátit a zkusit to jinak.

Ale my bychom chtěli slyšet více: Jak probíhalo soužití obou sobě nepodobných bratrů po tomto návratu. Již na samé hostině došlo málem ke konfliktu. Ovládli oba svoji přirozenost a hleděli na druhého s respektem? Naučili se něčemu jeden od druhého? Získal starší bratr jistý esprit a nezávislost, podařilo se mu od mladšího převzít něco z jeho lehkosti a odpoutanosti? A naučil se mladší vážnosti a zodpovědnosti s nakládáním s věcmi tohoto světa? Snad.

A jak po otcově smrti. Dopřál starší bratr mladšímu něco ze svého dědictví, na které už mladší neměl právo? Možná ano, možná ne. Pokud ne, vydržely to vztahy mezi oběma bratry? Bůh sud'.

Ovšem ve *skutečném* světě bratrské příběhy málokdy končí dobře. Znam ze své vlastní zkušenosti příběh velmi podobný. Rodiče měli dům a dva syny. Starší se chopil jedinečné příležitosti, jež se mu na sklonku komunistické éry naskytla a vystěhoval se se svou mladou novopečenou manželkou do Řecka. Rodiče tedy předali dům mladšímu synovi. Starší syn se svou rodinou však po několika - snad deseti letech zjistil, že život v cizině je příliš těžký a nenaplnuje ho, i vrátil se - a stanul před rodiči s otevřenou dlaní. Ti mu řekli: „Matějovi jsme pomohli, tobě taky pomůžem. Musíš však mít strpení.“ Nepomohlo to. Bratři se rozkmotřili na celý život.

Tak nějak by to mohlo vypadat i zde, kdyby šlo o příběh lidský. Ježíš však vyprávěl příběhy boží. Lidské jednání je velice rozmanité; takové, kterému jsme zvyklí říkat „dobré“, i takové, kterému jsme zvyklí říkat „špatné“ nebo „zlé“. Ale to asi není to nejlepší možné dělení, ono vůbec každé dělení na tomto místě selhává - nejlépe bude zůstat u toho „rozmanité“. Každá jednotlivá lidská bytost je svobodná a svým životem realizuje výběr z nepřeberné škály možností. Bůh nereaguje na lidské jednání tak, že by vážil každý jednotlivý skutek - to člověk musí obezřetně vážit každý svůj krok, poněvadž každý jeho krok v tomto hmotném světě vyvolá jistý účinek a bude mít jisté následky. Ty si však člověk působí sám (někdy v součinnosti s jinými).

Boží „jednání“ je jiné. Církevní otcové rádi říkali, že nekonečný Bůh může dávat jen nekonečné dary. Přijde-li člověk k Bohu, nedostane ani odměnu ani trest za své činy. Dostane *možnost*. Zcela novou. - a pohříchu jinou od té, kterou promarnil. Bůh jakoby před ním rozvinul jinou mapu namísto té, s níž zbloudil: Hled', teď jsi v nových podmínkách - jedne, jak uznáš za vhodné. Možná jsi nyní díky předchozím zkušenostem o něco moudřejší. To odpovídá nekonečné boží podstatě - možnosti jsou

vždy nekonečné. A jak s nimi člověk naloží? - To je ovšem už zase další, nový příběh, příběh s otevřeným koncem....

8.8.2017 Třebenice